

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

De geest moet weer in de fles

'Een beschamende vertoning; houdt dit slechte voorbeeld nog een keer op, wat een stel kleuters bij elkaar, hoe wil de politiek op deze manier de kloof tussen Den Haag en de burgers kleiner maken?' Toen ik zag van wie deze boodschap kwam, werd ik even stil. Het was afkomstig van een schoolklas. Ze schreven me dit nadat ze een Kamerdebat hadden gezien. Nu zijn het niet alleen kinderen die ons een spiegel voorhouden. Er is binnen én buiten de Kamer een groeiend gevoel van onbehagen over de verruwing in het parlementaire debat.

Het debat moet op het scherp van de snede gevoerd worden, opkomend voor onze samenleving. Opkomend voor de belangen van mensen. Het vrije woord is van onschatbare waarde voor de inhoud van de zaak. Alleen met het vrije woord kan de Kamer haar rol als tegenmacht waarmaken: het kabinet controleren en goede wetgeving maken. En dat doet de Kamer natuurlijk ook. Verreweg de meeste Kamerdebatten verlopen waardig, met respect voor elkaar en met respect voor het instituut Tweede Kamer. De momenten van verruwing zetten echter te veel de toon. Daarom is er werk aan de winkel. De Tweede Kamer debatteert vandaag over de omgangsvormen in het debat en dat is nodig.

Want in de afgelopen jaren is de grens van wat nog respectvol of toelaatbaar is steeds verder opgerekt. Een debat in de Tweede Kamer is zo nodig fel, om feiten en meningen over het voetlicht te brengen, elkaar te overtuigen. Maar elkaar, bewindslieden en zelfs ambtenaren beledigen: ik kan dat met de beste wil van de wereld niet zien als waardig en in dienst van het vrije woord. Sterker nog: beledigingen en ruwe taal beperken het vrije woord.

Wat gezegd wordt in Kamerdebatten heeft een steeds grotere wisselwerking met sociale media. En dat brengt de omgang met elkaar soms verder in een negatieve spiraal. Kamerleden vertellen me ergens hun mond maar over te houden: 'Anders wordt er weer zo'n vervelend filmpje gemaakt en dan heb ik daar zoveel last van'. Het erge is dat deze verruwing ook nog eens afleidt van de inhoud van de zaak die zo belangrijk is voor mensen. Onwaardig debat schaadt het aanzien van de Kamer en daarmee het vertrouwen in onze parlementaire democratie.

Terechte zorgen zijn er dat de verruwing in het debat met sociale media als accelerator weerslag heeft in de maatschappij. Want de omgang in de Tweede Kamer kan ook het vertrouwen van mensen raken in een goede omgang met elkaar in onze samenleving. De bedreigingen aan het adres van Kamerleden en bewindslieden nemen toe. Ik zeg niet dat dit alles een oorzakelijk verband met elkaar heeft, maar wel dat de Tweede Kamer een grote verantwoordelijkheid draagt en een goed voorbeeld moet geven.

Er is dus werk aan de winkel. We moeten het gevoelde onbehagen keren en onze democratie laten floreren. Daarvoor moeten we de vicieuze cirkel waarin we soms lijken te verkeren, doorbreken. Dat kan wanneer wij grenzen stellen aan verruwing in het debat. Wat in de Kamer soms normaal lijkt moeten wij weer abnormaal gaan vinden.

Ik schreef mede op basis van de gesprekken met fractievoorzitters een notitie. Die geeft een duiding van bestaande regels - wanneer zijn Kamerleden aan zet, wanneer de Voorzitter en wanneer samen? - en daarmee een richting voor de noodzakelijke omslag. Echter ook na het debat van de omgangsvormen zal de context altijd bepalend zijn bij het stellen van grenzen in het debat. Van een lijst 'verboden woorden' kan dan ook geen sprake zijn.

De omslag van papier naar praktijk zullen wij in de komende tijd moeten maken. Voor de Kamer en ook voor mij zal dat met vallen en opstaan gaan, stap voor stap vooruit. Verandering gaat stap voor stap. Want wat in vele jaren groeide is niet van vandaag op morgen verleden tijd. Een aantal kinderen uit de schoolklas die mij de hartenkreet stuurde, is onlangs op bezoek geweest in de Kamer. Ze hebben bij mij persoonlijk hun wens voor goede omgangsvormen kracht bij gezet. Zij volgen vandaag dit debat. Dan kunnen zij zien dat wij een start maken om met vereende krachten de geest weer in de fles te krijgen.

Vera Bergkamp
Voorzitter Tweede Kamer
